

Przewodnik dla obywateli UE dotyczący ubiegania się o świadczenia społeczne w UK

MAJ 2023

O jakie świadczenia mogę się ubiegać? Jest uzależnione to od Twojego statusu imigracyjnego:

Jeśli posiadasz **status osoby osiedlonej (settled status)**, możesz ubiegać się o świadczenia społeczne, o ile spełniasz wszystkie pozostałe warunki kwalifikacyjne. Członkowie Twojej rodziny mogą zostać dołączeni do wniosku o przyznanie świadczeń, lecz w tym celu oni również muszą posiadać status osoby osiedlonej (settled status) lub osoby wstępnie osiedlonej (pre-settled status).

Jeśli masz **status osoby wstępnie osiedlonej (pre-settled status)**, masz prawo ubiegać się o świadczenia społeczne, jednakże możesz nie mieć prawa do niektórych z nich ze względu na dodatkowe zasady związane z prawem do pobytu stałego.

Zasada, która ma zastosowanie najczęściej wymaga posiadania kwalifikującego "prawa do pobytu" (ang. right to reside) zgodnie z zasadami, które obowiązywały przed wyjściem UK z UE (istnieją również inne podstawy prawne, w oparciu o które przysługiwać może prawo do pobytu, lecz są one dość skomplikowane).

Jeśli przybyłeś/aś do UK po **1 stycznia 2021** roku, Twoja wiza prawdopodobnie mówi o tym, że nie masz możliwości korzystania z funduszy publicznych (ang. no recourse to public funds - NRPF). Oznacza to, że **nie możesz ubiegać się** o większość świadczeń społecznych, nawet jeśli przysługuje Ci prawo do pracy.

Jeśli pochodzisz z UE, Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) lub jesteś członkiem rodziny kogoś, kto pochodzi z UE, możesz mieć status osoby osiedlonej (settled status) lub status osoby wstępnie osiedlonej (pre-settled status) w ramach programu EU Settlement Scheme (EUSS).

Prawo pobytu wynikające z tych zasad przysługuje osobom:

- pracującym, lub
- które pracowały i obecnie poszukują pracy, lub
- które pracowały, jednakże musiały zaprzestać pracy ze względu na stan zdrowia, lub
- które należą do bliskiej rodziny osoby pracującej obecnie lub uprzednio, jak wyżej, lub
- które pracowały, a ich dzieci chodzą do szkoły.

Jeśli nie masz prawa do pobytu (ang. right to reside), nadal możesz ubiegać się o te świadczenia.

Osoby mające na swoim utrzymaniu dzieci mogą ubiegać się o **zasitek rodzinny (child benefit)**. Zasiłek ten można otrzymywać nawet, gdy pracuje się w pełnym wymiarze.

Osoby uzyskujące niskie dochody, które nie przekroczyły wieku emerytalnego (obecnie 66 lat), mogą ubiegać się o zasiłek **Universal Credit**. Mogą go uzyskać osoby pracujące oraz osoby niezdolne do pracy. Zawiera on kwoty na opłatę czynszu, utrzymanie dzieci oraz na opiekę nad dziećmi w czasie pracy.

Osoby uzyskujące niskie dochody, które przekroczyły wiek emerytalny (obecnie 66 lat), mogą ubiegać się o zasiłek **Pension Credit** i **zasitek mieszkaniowy (housing benefit)**. Pension Credit obejmuje kwoty na wszystkie znajdujące się na utrzymaniu dzieci. Zasiłek mieszkaniowy stanowi pomoc na opłacenie czynszu.

Osoby o niskich dochodach, które muszą opłacać podatek lokalny **Council Tax** mogą ubiegać się o jego obniżkę. Obniżkę kwoty tego podatku można otrzymywać nawet w przypadku pracy w pełnym wymiarze.

Aby uzyskać te świadczenia, trzeba posiadać kwalifikujące prawo do pobytu (ang. right to reside).

Jeśli Ty (lub członek Twojej rodziny) cierpisz na długotrwałą chorobę lub niepełnosprawność, możesz być uprawniony/a do uzyskania różnych świadczeń, w zależności od miejsca zamieszkania w UK oraz od Twojego wieku. W Anglii, Walii i Irlandii Północnej osoby w wieku produkcyjnym ubiegać się mogą o zasiłek dla niepełnosprawnych **Personal Independence Payment (PIP)** lub o **Disability Living Allowance** dla dziecka. W Szkocji osoby w wieku produkcyjnym ubiegać się mogą o zasiłek dla niepełnosprawnych **Adult Disability Payment** lub o zasiłek dla niepełnosprawnych dzieci **Child Disability Payment**. Osoby w wieku emerytalnym mogą ubiegać się o dodatek pielęgnacyjny (**Attendance Allowance - AA**). Należy pamiętać, że aby nabyć prawo do uzyskania tych świadczeń, należy przebywać w UK przez pewien okres czasu.

Jeśli opiekujesz się osobą otrzymującą jeden z powyższych zasiłków z tytułu długotrwałej choroby lub niepełnosprawności, nie zarabiasz więcej niż określony limit, możesz mieć prawo do zasiłku dla opiekunów (**Carer's Allowance**). Należy pamiętać, że zanim nabędzie się prawo do tego zasiłku, obowiązuje ta sama zasada przebywania w UK przez wymagany okres czasu.

W nagłych wypadkach, jeśli nie masz pieniędzy, możesz otrzymać niewielką dotację z **lokalnego programu pomocy społecznej** w miejscu swojego zamieszkania. Dotacje te przydzielane są przez władze lokalne, jednakże ich przyznanie jest uznaniowe.

Aby otrzymać te świadczenia nie trzeba posiadać kwalifikującego prawa do pobytu (ang. right to reside), ale konieczne może być spełnienie innych wymagań.

W zależności od sytuacji można uzyskać inne świadczenia (np. w przypadku niedawnej żatoby, urodzenia dziecka, wypadku przy pracy, urlopu macierzyńskiego lub niezdolności do pracy z powodu choroby).

Niniejszy diagram jest jedynie bardzo ogólną ilustracją przysługujących świadczeń. Przed złożeniem wniosku o przyznanie świadczeń społecznych należy zasięgnąć szczegółowej porady.

Jak ubiegać się o świadczenia społeczne?

W przypadku wielu świadczeń wnioski można złożyć w lokalnym urzędzie pracy Jobcentre lub online na stronie:
www.gov.uk/browse/benefits

W Szkocji o niektóre ze świadczeń ubiegać się należy w urzędzie Scottish Social Security na stronie:
www.socialsecurity.gov.scot/benefits

W Irlandii Północnej wnioski o przyznanie świadczeń składa się za pośrednictwem NIDirect:
www.nidirect.gov.uk/articles/how-claim-benefit

Inne świadczenia przyznawane są przez władze lokalne - więcej informacji na ten temat uzyskać można na stronie lokalnego samorządu lub bezpośrednio w urzędzie.

Co to jest numer NINO i jak można go uzyskać?

NINO (National Insurance Number) - numer ubezpieczenia społecznego - pozwala rządowi na rejestrowanie odprowadzanych podatków i wnoszonych składek na ubezpieczenie społeczne. Uzyskanie tego numeru jest konieczne do podjęcia zatrudnienia w UK i otrzymywania świadczeń społecznych. Istnieje możliwość podjęcia pracy przed otrzymaniem NINO, ale w takim przypadku na czas rozpatrywania wniosku otrzymać można numer tymczasowy. W tym też okresie podatek może być potrącany według wyższej stawki (jednakże, ewentualnie nadpłacony podatek zostaje następnie zwrócony). Wnioski o świadczenia społeczne również można składać bez numeru NINO, jednak w razie jego braku, urząd przyjmujący wniosek powinien pomóc w jego uzyskaniu, a wypłata świadczeń może zostać zawieszona do czasu przyznania numeru NINO.

Jak złożyć wniosek o przyznanie numeru NINO

Online: www.apply-national-insurance-number.service.gov.uk/apply/welcome

Telefonicznie: 0800 141 2079

Gdzie uzyskać można więcej informacji?

- Informacje na temat numeru NINO, świadczeń społecznych, podatków, statusu imigracyjnego, zatrudnienia, mieszkania lub innych praw uzyskać można od organizacji Citizens Advice Bureau: www.citizensadvice.org.uk (wybierz obszar, w którym mieszkasz)
- Organizacja Low Incomes Tax Reform Group również udziela informacji na temat NINO, zatrudnienia, podatków i świadczeń: www.litr.org.uk/tax-guides/migrants
- Informacje na temat lokalnych organizacji, które mogą świadczyć pomoc w tym zakresie można znaleźć na stronie Advice: www.advicelocal.uk
- Organizacja JustRight Scotland posiada informacje na temat praw obywateli UE/EOG po wyjściu UK z UE: www.justrightscotland.org.uk/learn-more/legal-factsheets
- Informacje na temat praw mieszkaniowych można znaleźć na stronie Shelter: www.shelter.org.uk lub w zasobach Chartered Institute of Housing: www.housing-rights.info/02_0_New_arrivals.php
- Kalkulator świadczeń - Turn2Us: <https://benefits-calculator.turn2us.org.uk>
- Organizacja Citizens Rights Project posiada wielojęzyczne broszury informacyjne na temat praw do zabezpieczenia społecznego, ubiegania się o świadczenia społeczne lub zasiłek Universal Credit: www.citizensrightsproject.org

Niniejsza ulotka została przygotowana w ramach projektu badawczego „Health, social, economic & cultural impacts of Covid-19 on migrant essential workers in the UK” finansowanego przez UKRI/ESRC Grant ES/V015877/1.
Website: www.migrantessentialworkers.com